

**Державна податкова адміністрація України
Академія державної податкової служби України**

за участю

Адміністрації Президента України, Міністерства фінансів України,
Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпе-
чення правоохоронної діяльності, Комітету Верховної Ради України
з питань фінансів і банківської діяльності, Комітету Верховної Ради
України з питань боротьби з організованою злочинністю

**Податкова політика в Україні та її
нормативно-правове забезпечення**

*Збірник наукових праць за матеріалами
науково-практичної конференції 1-2 грудня 2000 року*

Частина II

**Ірпінь
2001**

УДК 336.22(477)
ББК 65.9(4 Укр)261.4
Т 29

Рекомендовано до друку вченою радою Академії державної податкової служби України.

Т 29 Податкова політика в Україні та її нормативно-правове забезпечення. Збірник наукових праць за матеріалами міжнародної науково-практичної конференції (1-2 грудня 2000 року). – Ірпінь: Академія ДПС України, 2000. – 349 с.

ISBN 966-7257-53-3

Тематичний збірник містить матеріали міжнародної науково-практичної конференції “Податкова політика в Україні та її нормативно-правове забезпечення”.

УДК 336.22(477)
ББК 65.9 (4 Укр)261.4

ISBN 966-7257-53-3

© Академія ДПС України, 2001

Зміст

Податкова політика і між бюджетні відносини

Атциподіна Л.М.

Пряме оподаткування та шляхи його вдосконалення в Україні _____ 3

Воробйов А.Ф.

Проблеми визначення економічного потенціалу регіону у контексті проведення державної регіональної політики _____ 6

Гарбуз О.Л.

Регіональні особливості недоїмки до бюджету _____ 9

Гецько В.В.

Забезпечення фінансової самостійності місцевого самоврядування та вирівнювання соціально-економічного розвитку регіонів _____ 13

Гончар І.В.

Кримінально-правові аспекти регулювання процесів оподаткування при банкрутстві _____ 17

Данілов О.Д., Лащак В.В.

Вдосконалення взаємодії органів контрольно-ревізійного управління та державної податкової служби _____ 21

Дейнеко Л.В., Бриштіна В.В.

Податкова політика і розвиток продовольчого комплексу України _____ 25

Дем'янишин В.Г.

Міжбюджетні відносини та бюджетний процес _____ 29

Затуренська О.А.

Удосконалення фондового ринку України як фактор наповнення державного бюджету _____ 32

Луніна І.О.

Гармонізація міжбюджетних відносин в Україні _____ 36

Мельник В.М.

До питання про податкову реформу _____ 39

Мозгова Г.В.

Податкова політика України у сфері непрямого оподаткування _____ 43

<i>Мухомор Ю.М., Данілов О.Д.</i> Місцеві податки і збори як інструмент проведення податкової політики в регіонах _____	47
<i>Неборачко О.В.</i> Роль споживчої кооперації в удосконаленні міжбюджетних відносин _____	50
<i>Рінна М.Б.</i> Соціальні аспекти оподаткування у пенсійному забезпеченні _____	54
<i>Сивульська Н.М.</i> Деякі аспекти оподаткування та міжбюджетних відносин місцевих органів влади в Україні _____	58
<i>Соколовська А.М.</i> Податковий кодекс України як засіб правового обмеження дискреційної податкової політики _____	61
<i>Сторожук Т.М.</i> Проблеми організації податкового обліку в сучасних умовах реформування бухгалтерського обліку _____	68
<i>Сунцова О.О.</i> Фінансові проблеми формування доходів місцевих бюджетів _____	72
<i>Тарангул Л.Л.</i> Деякі проблеми ефективної організації міжбюджетних відносин _____	75
<i>Ходаківська В.П.</i> Податкова система як фактор впливу на активізацію інвестиційної діяльності в регіонах України _____	79

Нормативно-правове забезпечення податкової політики. Проблеми кодифікації податкового законодавства

<i>Антипов В.І.</i> Лобіювання податкового законодавства: злочин чи прояв демократії? _____	83
--	----

<i>Антипов В.І.</i> Щодо проблеми оподаткування незаконних прибутків _____	93
<i>Барабаш Т.М.</i> Предмет доказування при розслідуванні справ про ухилення від сплати податків у порядку протокольної форми досудової підготовки матеріалів _____	99
<i>Бех Г.В.</i> Законодавче визначення акцизного збору в Україні _____	103
<i>Білоус В.Т.</i> Економічна злочинність та проблеми законодавчого забезпечення оподаткування у сфері паливно-енергетичного комплексу _____	106
<i>Вишновецький В.М.</i> Податкове право в системі права України _____	113
<i>Воронова Л.К.</i> Кодифікація податкових норм як вища форма систематизації фінансового законодавства (питання теорії та практики) _____	116
<i>Гаврилюк Р.О.</i> Деякі особливості податкового правовідношення _____	119
<i>Гетьманець О.П., Лебедь А.В.</i> Завдання державних органів та органів внутрішніх справ щодо розкриття податкових правопорушень та злочинів _____	122
<i>Гриценко В.В., Цимбалюк В.С.</i> Соціальна ентропія як фактор латентності комп'ютерної злочинності _____	127
<i>Гуторова Н.А.</i> Проблеми наказуемости преступлений совершенных организованными преступными группами _____	132
<i>Данченко Т.В.</i> Ефективність застосування застави при розслідуванні податкових злочинів _____	137
<i>Дмитрик О.О.</i> Про співвідношення визначень податкового зобов'язання та змісту податкового правовідношення як різновиду фінансового правовідношення _____	140
<i>Довгань Л.П.</i> Нормативно-правове регулювання інвестиційної діяльності акціонерних товариств _____	143

Забучинська Т.В.

**Проблеми та перспективи розвитку ринку цінних паперів
у процесі кодифікації податкового законодавства _____ 148**

Зикун Н.І.

**Систематизація термінології – необхідна умова забезпечення
ефективності нормативних актів з проблем оподаткування _____ 152**

Ілларіонов Ю.В.

**Удосконалення оподаткування лізингових операцій в процесі
модифікації податкового законодавства України _____ 156**

Калюга Є.В.

**Порядок виправлення помилок щодо податку на додану
вартість у податковому обліку _____ 159**

Каменська Н.П.

**Правові аспекти ратифікації угод про уникнення подвійного
оподаткування _____ 163**

Карлін М.І.

**Причини та наслідки масового приховування доходів від
оподаткування в Україні _____ 166**

Кобильнік Д.А.

Правове регулювання пільг при оподаткуванні _____ 170

Ковальчук І.М.

Податковий кодекс – основа фінансової стабілізації _____ 172

Кринецький І. Є.

До питання щодо змісту податкового права _____ 177

Кучерявенко М.П.

**Правове регулювання змісту податкового обов'язку платників
податків _____ 181**

Левицька Л.В.

**Причини та умови, що сприяють податковій злочинності,
та шляхи їх усунення _____ 184**

Лисенко В.В.

Характеристика криміногенної ситуації у сфері оподаткування _____ 187

Лукашев О.А.

**Окремі питання податкового контролю у сфері
готівкового обігу _____ 192**

Ляхова О.О.

Проблеми та шляхи удосконалення податкового законодавства України у сфері лізингового бізнесу _____ 195

Мех Я.В.

Особливості формування інформаційно-аналітичної бази податкового обліку _____ 198

Мілевський О.П.

Початковий етап розслідування злочинів у сфері оподаткування _____ 201

Мороз Є.С.

Загальні засади відповідальності за вчинення податкових правопорушень у проекті Податкового кодексу України _____ 203

Нечай А.А.

Міжнародний досвід правового регулювання податково-бюджетної напруги _____ 206

Осецький В.Л.

Нормативно-правові засади розвитку лізингової діяльності в Україні _____ 210

Пацурківський П.С.

До питання про правову природу податку _____ 213

Пересунько С.І.

Податкова політика в Україні та її нормативно-правове забезпечення _____ 216

Підлісна О.І.

Шляхи удосконалення нормативно-правової бази пільгового оподаткування в Україні _____ 225

Попович В.М.

Проблеми реалізації податкової політики держави в проекті Податкового кодексу України _____ 229

Савченко Л.А., Мазур І.А.

Принципи діяльності органів державної податкової служби _____ 234

Скакун Ю.В.

Правові особливості здійснення податкової політики у курортно-рекреаційному комплексі Криму _____ 237

Деякі особливості податкового правовідношення

Податкові правовідносини – це врегульовані нормами податкового права суспільні відносини, учасники яких виступають як носії юридичних прав і обов'язків, які реалізують приписи цих норм щодо сплати податків. Це одне з найкоротших за обсягом та найповніших за змістом визначень податкового правовідношення, що належить професору Хімічевій Н.І., і не дивно, що воно стало надбанням підручника з податкового права [3, С. 21]. Водночас, на нашу думку, дане визначення не позбавлене і ряду недоліків, найістотнішим з яких ми вважаємо відсутність вказівки на правовідношення як на індивідуальний зв'язок між суб'єктами цих відносин, існування податкових правовідносин у кожному випадку лише як відносин конкретних, а не загальних, не відносин взагалі. Ці аспекти податкового правовідношення мають принципове методологічне значення для правильного розуміння його юридичної природи [2, С. 163]. Нехтування ними нерідко приводить до методологічно хибних висновків. У дійсності ж, як уже давно встановлено теорією права, «правовідношення – це індивідуалізований суспільний зв'язок між особами, що виникає на основі норм права і характеризується наявністю суб'єктивних юридичних прав та обов'язків і підтримується (гарантується) примусовою силою держави». Це визначення дозволяє виділити головні специфічні ознаки будь-якого, в тому числі й податкового правовідношення.

По-перше, податкове правовідношення – це зв'язок між його суб'єктами, що виникає винятково на основі норм права. При цьому принципово важливим є наступний момент. Правові відносини не можуть бути зрозумілі ні з самих себе, ні з загального розвитку людського духу. Навпаки, їх корені сягають матеріальних життєвих відносин. Детермінованість правовідносин матеріальними умовами життя суспільства проявляється як безпосередньо (через матеріальні інтереси людей), так і через волю держави, через продукovanі нею юридичні норми. Таким

чином, характеристика юридичних норм як основи виникнення, зміни і припинення правовідносин неминуче веде, в ході подальшого аналізу, до з'ясування визначальних економічних факторів, що зумовлюють їх, – до економічного базису.

По-друге, податкове правовідношення – це зв'язок між його суб'єктами, що виникає на основі норм права через їх суб'єктивні юридичні права і обов'язки. Особливий юридичний зв'язок між суб'єктами, що завжди виникає на базі матеріальних інтересів, відносин, існує саме тому, що дані суб'єкти є носіями відповідних прав і обов'язків. Юридичні норми надають одному суб'єкту податкового правовідношення права, а на іншого суб'єкта покладають обов'язки. А право й обов'язок (у цьому суть правовідношення) – єдині, точніше – дві сторони єдиного цілого. Вони єдині за своїм об'єктом, за своїм змістом, втіленим для одного суб'єкта в тому, що він може, а для іншого – у тому, що він повинен.

По-третє, податкове правовідношення – це зв'язок, що виникає на основі норм податкового права між суб'єктами, і має індивідуальний, конкретно визначений характер. Це зумовлено насамперед тим, що правовідношення так або інакше індивідуалізоване за своїм суб'єктним складом, за змістом прав і обов'язків цих суб'єктів. Податкове правовідношення – це завжди зв'язок між суб'єктами через реальні, фактичні, наявні права і обов'язки, що фіксують чітко визначену норму поведінки цих осіб. Інакше трактування податкового правовідношення, коли маються на увазі всі можливі для даних суб'єктів права і обов'язки (наприклад, для конкретного платника податків – усі права та обов'язки суб'єкта оподаткування взагалі), неминуче веде до конструкції правовідношення як «моделі» і, відповідно, до надання йому нормативного характеру і звідси до стирання якісних відмінностей між податково-правовою нормою та податковим правовідношенням. А це вже груба методологічна помилка.

Водночас необхідно мати на увазі, що права і обов'язки суб'єктів податкового правовідношення як явища динамічного перебувають у русі, розвитку. На початкових фазах формування податкового відношення суб'єктивне право учасників може виступати (і виступає) у вигляді праобразу, тобто передумови-можливості. Уже у сформованому правовідношенні суб'єктивне право чи обов'язок має потенційний характер (таким є, наприк-

над, потенційне право платника податку не сплачувати податків з доходів від операцій, звільнених законодавцем від оподаткування).

По-четверте, податкове правовідношення – це зв'язок між його суб'єктами, що виникає на підставі норм права і підтримується (гарантується) примусовою силою держави. Як тільки ті чи інші суб'єкти стають носіями юридичних прав і обов'язків, вони потрапляють у специфічне становище відносно держави. Держава підтримує, гарантує дії носія суб'єктивного права, забезпечує виконання обов'язків. Тобто правовідношення є зв'язком між тими чи іншими суб'єктами, а також в іншій площині та з іншими характеристиками даних суб'єктів з державою.

Література

1. Алексеев С.С. Общая теория права: Курс в 2-х томах.– М.: Юрид. Литература, 1982. – 386 с. – Т.2.
2. Пацурківський П.С. Проблеми теорії фінансового права. – Чернівці: ЧДУ, 1998. – 276 с.
3. Химичева Н.И. Налоговое право: Учебник. – М.: БЕК, 1997. – 336 с.